EDUSKUNNAN KANSLIA
RIKSDAGENS KANSLI

LAUSUNTO

13.9.2021

Pertti Rauhio
eduskunnan hallintojohtaja

Tarkastusvaliokunnalle

K 11/2021 vp Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus eduskunnan tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2020

Yleistä

Kanslian johtoryhmä käsitteli toimintakertomuksen kokouksessaan 1.3.2021 ja hyväksyi toimintakertomukseen sisältyvän sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuman 8.2.2021. Kansliatoimikunta käsitteli ja hyväksyi toimintakertomuksen 11.3.2021 ja eduskunnan tilintarkastajat antoivat siitä lausuntonsa 29.4.2021.

Valtion talousarviosta annetun asetuksen mukaan Valtiokonttori antaa tarvittavat ohjeet kirjanpitoyksikköjen tilinpäätöksistä sekä niiden liitteistä ja laadinnasta. Näihin ohjeisiin sisältyy vuonna 2016 annettu ohje toimintakertomuksen laadinnasta, jota on sovellettu myös eduskunnan kanslian vuoden 2020 toimintakertomuksen laadinnassa.

Covid 19-pandemian vaikutukset eduskunnan kanslian toimintaan ja tavoitteiden saavuttamiseen

Toimintakertomuksessa kanslian toimintayksiköt arvioivat vuodelle 2020 asettamiensa ja tulossuunnitelmaan kirjattujen tavoitteidensa toteutumista. Lisäksi toimintayksiköt arvioivat hyvin poikkeuksellisesta toimintavuodesta johtuen, millaisia vaikutuksia maaliskuussa 2020 alkaneella koronavirusepidemialla (Covid 19) oli niiden toimintaan ja tavoitteiden saavuttamiseen. Monet tavoitteista saavutettiin hyvin tai erinomaisesti, mutta useissa hankkeissa sekä toiminnan kehittämisessä on myös nähtävissä etenkin koronatilanteesta johtuvia viivästyksiä. Kaikkia tavoitteita ei voitu toteuttaa lainkaan rajoituksista johtuen. Toisaalta vuosi 2020 toi mukanaan myös ennakoimattomia tarpeita, joihin pystyttiin hyvin vastaamaan. Tavoitteet digitalisaatioon, uuden teknologian hyödyntämiseen ja sähköisiin toimintatapoihin liittyen saivat aivan uutta sisältöä ja niissä edistyttiin suurin askelin. Eduskunta säilytti toimintavalmiutensa myös poikkeustilanteessa ja eduskunnan ydintehtävät pystyttiin turvaamaan.

Kanslian toiminnan vaikuttavuutta, tehokkuutta, tuotoksia ja laadunhallintaa on toimintakertomuksessa tarkasteltu ennen kaikkea siitä näkökulmasta, miten kanslian tuottamat palvelut vastaavat kansanedustajien työn tarpeisiin. Kanslialle osoitetut tehtävät kyettiin hoitamaan laadukkaasti annettujen resurssien puitteissa myös poikkeusoloissa. Uusia sähköisiä ratkaisuja ja toimintatapoja tuotiin palvelemaan paitsi täysistunto- ja valiokuntatyötä, myös

kansanedustajia, eduskuntaryhmiä ja kaikkia kanslian toimintayksiköitä. Yhteistyö yli osasto- ja toimintayksikkörajojen korostui uusia toimintatapoja kehitettäessä. Koko eduskuntayhteisön terveysturvallisuus ja kanslian strategia toimivat ohjenuorana toteutetuille toimenpiteille. Etätyö tuli osaksi kaikkien eduskuntalaisten arkea. Marraskuussa 2020 toteutetussa kansanedustajien etätyökyselyssä pääosa kyselyyn vastanneista edustajista toivoi eduskuntatyöskentelyä kehitettävän jatkossa niin, että lähi- ja etätyön yhdistäminen olisi mahdollista. Etenkin tätä toivottiin valiokuntatyöskentelyyn. Kyselyn tuloksia tullaan hyödyntämään käynnissä olevassa eduskuntatyön uudistamishankkeessa.

Riskienhallinnan näkökulmasta vuoden 2020 toiminnassa painottuivat koronapandemiaan liittyvät, eduskunnan toimintaa uhkaavat riskit ja niiden hallinta. Näiden riskien hallitsemista suunnittelemaan ja johtamaan perustettiin kaksi ryhmää, koronajohtoryhmä ja koronavalmiusryhmä. Merkittävä koronatilanteeseen liittymätön yksittäinen riskitapahtuma oli eduskuntaan syksyllä 2020 kohdistunut kyberhyökkäys, joka havaittiin eduskunnan sisäisessä teknisessä valvonnassa. Hyökkäyksen seurauksena joidenkin eduskunnan sähköpostitilien tietoturva vaarantui. Eduskunnan tietoturvaa on tapauksen johdosta edelleen vahvistettu.

Peruskorjauksen päättyminen

Eduskuntakiinteistöjen peruskorjaus saatiin päätökseen vuoden 2020 lopussa. Peruskorjauksen investointimenoista maksettiin vuonna 2020 etenkin B- ja D-sisäänkäyntien turvallisuutta parantavia muutostöitä sekä erilaisia jälki- ja täydennystöitä. Peruskorjauksen toimintamenojen puolella suurimpina erinä olivat kameravalvontajärjestelmän uusiminen, oikeusasiamiehen kansliaan tehdyt tilamuutokset sekä korjaus- ja kunnossapitotyöt.

Peruskorjaukseen käytettiin vuosien 2007-2020 aikana investointimäärärahoja yhteensä 263,14 milj. euroa. Tästä Eduskuntatalon peruskorjauksen osuus oli 116,69 milj. euroa. Eduskuntatalon peruskorjaus toteutettiin aikataulussa sekä n. 8 milj. euroa alle kansliatoimikunnan kesällä 2014 hyväksymän kustannusarvion.

Kestävän kehityksen tunnuslukuja

Eduskunnan peruskorjauksen valmistumisen myötä on eduskunnan kansliassa ryhdytty kiinnittämään erityistä huomiota kestävään kehitykseen, hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen sekä jätehuoltoon. Kestävä eduskunta on myös yksi kanslian vuosien 2020-2023 strategian neljästä päätavoitteesta. Eduskunnan lämmitys, josta 40 % tuotettiin uusiutuvalla energialla, aiheutti 1 284 tonnin ja kaukojäähdytys 55 tonnin hiilidioksidipäästöt. Eduskunnan hankkima sähkö tuotettiin kokonaan uusituvalla energialla ja vuoden 2021 alussa on siirrytty myös lämmitysenergiassa 100 %:sti uusiutuvaan energiaan. Energiajätettä syntyi 21,5 tonnia ja yhdyskuntajätteen määrä oli 22 tonnia (vertailukelpoisia lukuja vuodelta 2019 ei ole saatavissa). Kierrätysaste kasvoi vuoden 2019 76 %:sta vuoden 2020 82,5 %:iin.

Henkilöstö

Toimintakertomukseen on koottu oleellisimpia henkilöstöä koskevia tietoja ja tunnuslukuja. Niitä on käsitelty tarkemmalla tasolla vuoden 2020 henkilöstötilinpäätöksessä. Kanslian henkilöstön määrä oli vuoden lopussa 520 henkilöä, joista 81 oli kansanedustajan avustajia. Heidän tuottamiensa henkilötyövuosien määrä oli 502,9 ja henkilötyövuoden hinta oli 71 312 euroa/htv.

Tilinpäätösanalyysi

Eduskunnan vuoden 2020 tilinpäätöksen tärkeimmät tunnusluvut ja selvitys pääasiallisista muutosten syistä ovat seuraavat:

1. **Eduskunnan kanslian toimintamenot olivat 52,67 milj. euroa.** Laskua edellisvuodesta oli 2,25 milj. euroa eli 4,1 %. Talousarviossa kanslian toimintamenoihin sisältyvät eduskunnan kanslian palveluksessa olevien kansanedustajien avustajien kustannukset, jotka olivat 3,22 milj. euroa. Suurimpina syinä menojen vähenemiselle vuoteen 2019 verrattuna olivat vertailuvuoden 2019 suuret kertaluonteiset menoerät (etenkin Suomen EU-puheenjohtajuuskausi ja hallitusneuvottelut) sekä koronatilanteesta aiheutuneet toimintamenosäästöt. Palvelujen ostot vähenivät 1,87 milj. euroa, aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot 0,70 milj. euroa ja muut kulut 0,48 milj. euroa, sisältäen esimerkiksi matkustuspalvelujen ostot. Menojen kasvua oli etenkin henkilöstökuluissa (+0,96 milj. euroa).

2. **Eduskunnan kanslian toimintamenot alittivat talousarvion 4,23 milj. eurolla** ja euromääräisesti suurimmat säästöt syntyivät valiokuntasihteeristössä ja hallinto- ja palveluosastolla. Alhaisimmat talousarvion toteumaprosentit olivat puolestaan kansainvälisellä osastolla ja valiokuntasihteeristössä. Valiokuntasihteeristön ja kansainvälisen osaston määrärahojen käytössä näkyy voimakkaasti eduskunnan matkustamisen ja vierailutoiminnan lähes totaalinen pysähtyminen maaliskuussa 2020. Kanslian osastoista/toimintayksiköistä tarkastustoimi ylitti määrärahansa. Ylitys johtui eduskunnan tilintarkastajien ennakoimattomista matkakuluista, tilintarkastajien teettämästä erityistoimeksiannosta sekä tilintarkastuslaskutuksen aikaistumisesta vuodelle 2020.

3. **Eduskunnan kanslian toimintamenoista maksetut palkkamenot henkilösivukuluineen ilman kansanedustajien avustajien palkkoja ja ulkopuolisten palkkioita olivat 31,16 milj. euroa**, mikä on 1,06 milj. euroa (3,5 %) enemmän kuin vuonna 2019. Palkkamenojen kasvuun vaikuttivat etenkin työnantajamaksujen nousu, virkaehtosopimuksen mukaiset palkankorotukset 1.8.2020 lukien, lomarahojen palautuminen täysimääräisiksi sekä henkilöstölle rahasuorituksena maksettu korvaus käyttämättömistä lounaseduista etätyömääräyksestä johtuen.

4. **Koronavirusepidemiasta aiheutui eduskunnan kanslialle noin 1,32 milj. euron ennakoimattomat kustannukset**, joista noin 0,85 milj. euroa kohdistui kanslian toimintamenoihin ja 0,48 milj. euroa tietohallinnon investointimenoihin. Kustannuksia syntyi esimerkiksi salin laajennetun käytön, etä-äänestämisen ja valiokuntien etäkokousten teknisestä mahdollistamisesta, av-hankinnoista, koronatesteistä, maskihankinnoista, tilojen terveysturvallisuuden varmistamisesta sekä ravintolakonseptin muuttamisesta.

5. **Peruskorjauksen toimintamenot olivat 0,76 milj. euroa**, mikä ylitti talousarvion 0,27 milj. eurolla. Laskua edellisvuodesta oli 11,6 %. Ylityksen pääasiallinen syy oli vuodelta 2019 vuodelle 2020 siirtynyt turvallisuusjärjestelmähankinta. Kansliatoimikunta hyväksyi arviomäärärahan ylityksen kokouksessaan 11.2.2021.

6. **Peruskorjauksen investointimenot olivat 1,37 milj. euroa**. Peruskorjaukseen ei myönnetty enää määrärahaa vuoden 2020 talousarviossa. Peruskorjaukseen käytetty 1,37 milj. euroa koostui kokonaisuudessaan tilikaudelta 2018 siirtyneestä erästä. Ao. määrärahasta jäi käyttämättä 2,63 milj. euroa ja kyseinen määräraha peruutettiin. Eduskunnan peruskorjaus on nyt saatu päätökseen.

7. **Eduskunnan menot (ilman arvonlisäveroja ja eduskunnan oikeusasiamiestä) olivat 90,68 milj. euroa**, mikä on 3,11 milj. euroa (3,3 %) vähemmän kuin vuonna 2019.

8. **Eduskunnan menot jokaista suomalaista kohden olivat noin 16 euroa.**

Eduskunnan pääluokassa vuoden 2020 talousarvioon varatut määrärahat ylittyivät peruskorjauksen toimintamenojen lisäksi Ulkopoliittisen instituutin arvonlisäveromenoissa. Kaikkien muiden momenttien määrärahat riittivät.